

nhạc viện Rome đã hai lần ngả mũ tỏ dấu thán phục. *(Như vậy thì tiếng trống Ngự dương của Nễ Hành đời Tam Quốc đánh lên như khóc như than không phải là chuyện ngoa.)*

Chúng tôi nghĩ đến cả kho tàng văn chương – bác học cũng như bình dân – còn kia.

... Và chúng tôi thấy rằng gia tài văn hóa của ông cha để lại phong phú biết chừng nào!

Phải, vị danh cầm ngoại quốc còn nói với vị nhạc sĩ đánh trống phượng vũ của ta rằng: “Nếu ông mà sống ở nước tôi, lập tức ông thành triệu phú.”

Tôi thiết nghĩ điều đó không phải là cái dở của Việt Nam. Ở Việt Nam nghệ thuật không đánh giá bằng tiền, nghệ thuật hồn nhiên nảy nở như hoa lá trong thiên nhiên! Người vẽ tranh gà lợn chỉ là một người dân quê Việt sống ở một làng hẻo lánh quanh năm túng thiếu; người nhạc sĩ miền Trung đánh trống Phượng Vũ xong thì xuống con đò nghèo tiếp tục lênh đênh trên dòng sông Hương...

Tất cả những điều trên chứng tỏ truyền thống văn hóa của người Việt Nam không hời hợt như những người mất gốc hàng tướng. Gia tài đó đã tích lũy sâu xa trong tiềm thức dân tộc, đã hóa thành dòng máu Việt chảy trong huyết quản dân tộc, đến nỗi một người dân quê quanh năm nghèo túng vẫn thực hiện được nghệ thuật hồn nhiên, ngây thơ mà phong phú như bức tranh gà, lợn, như tiếng trống Phượng vũ, đến nỗi trên khuôn mặt của ông cụ già nghèo người ngoại quốc thấy những nét hiền triết của Esope và khuôn mặt đứa trẻ nghèo vẫn giữ được những nét thanh tú của một ông hoàng.

Chúng tôi đã quá dài dòng trước khi kết luận! Như vậy để làm gì? – Để được chấm dứt rằng:

**“Trách nhiệm của Đại Học Văn Khoa nặng! Sự nghiệp của Đại Học Văn Khoa lớn! Đại Học Văn Khoa có tiến tới để duy trì và phát triển một quá vãng văn hóa như vậy mới không phụ lòng trông cậy của dân tộc, không phụ công ơn tiền nhân.”**